

Eikje (gnr. 40.)

Eikje (gnr. 40, brnr. 2. Eier fru Gunvor Eken.)

1. Omlag 150 meter ovafor husene - omtrent rett sør- ligger ei stor pen röys, 12 meter i tverrmål. En stor stein som nå var reist som en bautastein, later til å ha hørt til gravkista, idet det er et nokså djupt søkk i midten, og steinen har opphavlig ligget nede i søkket. I så fall må en gå ut fra at röysa er fra eldre jernalder - trolig folkevandringstid. Röysa er meget pen.

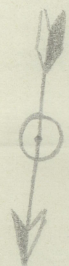
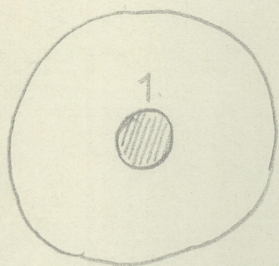
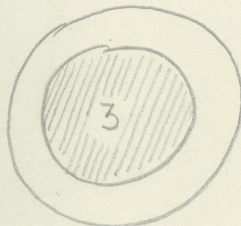
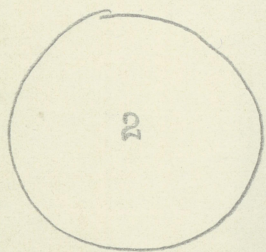
2. En 10 meter lengre opp er ei röys til. Den er lyngvokst og urørt. Noe lavere enn röys nr.1. men med omlag samme tverrmål og tydeligvis fra samme tid. Den ble utgravd, uten at det ble funnet noe oldsaker. Se innberetning om gravinger nedafor.

3. Omtrent midt mellom disse, men litt lengre vest er et par groper i bakken. Den vestligste av disse ser nesten ut til å være restene av en helt utgravd haug. Det er her som en voll rundt gropa, som eventuelt markerer haugfoten. Stud. philol. Thorsten Eken har gravd litt i midten for noen år sia, og fant da "stein av høvelig størrelse".

4. Etter opplysning fra en onkel av Thorsten Eken har det sannsynligvis vært ennå en haug litt lengre nede, men i samme gravflokk. Den er imidlertid helt pløyd ut. Han var heller ikke helt sikker på at det hadde vært en gravhaug.

Utgravning av haug nr. 2. på Eikje.

Da stud.philol. Thorsten Eken har en avhandling (hovedoppgave) under arbeid om stedsnavnene i Sigdal, ville han gjerne -om mulig- skaffe seg et arkeologisk holdepunkt for tidfestinga av gårnavnet Eikje. Jeg fant derfor like godt å

G. Gjessing
1946

kunne grave en av haugene her, og valgte da nr. 2 som er urørt.

Vi gikk inn med en 2 meter brei sjakt fra stikk A på planen over mot stikke E -altså i sør-østre kant av haugen. Under gras-og lyngtorva kom vi her rett ned på gul aur-grus. Noe lengre inn, ca. 3 meter fra A, ligger det også et lag med grå sandblandet jord mellom disse to lag. Langs med foten av haugen lå en del store steiner på opptil bortimot et mannslöfts tyngde. Ellers lå det her et sterkt steinblandet lag mellom gras-torva og den gule grusen som var praktisk talt helt steinfri. Under denne igjen kom vi ned på et lag grå steinblandet grus som ganske åpenbart var urørt. Steinene i dette urørte lag var ganske små.

Ved den videre gravning viste det seg at haugen har en ganske eienlommelig oppbygging. Kjernen av haugen var bygd opp av gulbrun sand, sterkt blandet opp med matjord. Over dette var så drysset et tjukt lag nå lys grå, delvis helt kvit sand, gjennomgående ca. 15 cm. tjukt. Over sandlaget var det igjen et lag med gul sand, men dette øverste lag var, i motsetnad til det underste, helt ublandet, slik at det så helt urørt ut. Den kvite sand som må ha vært et svært vesentlig ledd i haugbyggingen må være fraktet til stedet. Det ligger nær å tenke på den rolle kvit stein (særlig kvarts) har spilt i förhistorisk magi og tro. ("hellige, kvite steiner", kvartsblokkene i toppen av gravhauger o.s.v.) I haugen på Eikje er dettydelig at det kvite sandlag er lagt ned i direkte samband med de ritualer som har vært foretatt. Bl.a. er det praktisk talt bare i dette lag en finner trekull. Vanligvis lå trekullbitene sværttspreddt, samlet seg her og der til mindre flekker, men ikke større enn at det trolig har

skrevet seg fra ett enkelt større trekullstykke som har smuldret opp. Omtrent mellom stikke B og stein 1 samlet trekullet seg imidlertid til et virkelig sammenhengende lag. Det hadde her en utstrekning av 0,80 x 0,40 meter, men var ganske tynt, bare noen få centimeter tjukt (3-5 cm.) Det lå i underkanten av det kvite sandlag. Framfor stein 1 sank sandlaget overlag sterkt utover mot stikke E.

Nokså langt ut i kanten mot stikke D ligger en veldig stein 1,10 x 1,10 x 0,80 meter. Den var av en lys kvartsitt (!) og var uten tvil lagt inn i haugen, da grusen under er sterkt jordblandet. Først en 15 cm. djupere kom en ned på den urörte haugbunn. Også denne ligger i underkanten av det kvite sandlag. Det samme gjelder de andre store steiner (2-4).

Oldsaker ble overhodet ikke funnet.

En del av de foretatte nivellemanger:

$\pm$ O.A. =	2,34
B. =	0,73
C. =	0,68
A-B ÷ 1,5m. =	0,73
A-B + 1,5m. =	0,53
Trekull 4,18 cm. fra A. =	1,35
" " 5,70 cm. " D. =	1,35
Toppen av stein 1. =	0,70
Stein 1. 1,50-173 fra B. =	1,49
4,05 " A. =	
Stein 2. 2,30 fra B. =	1,71
3,40 " A. =	
Stein 3. 3,30 fra B. =	1,74
2,70 " A. =	
A + 2,5 m. =	2,30
A + 3,5 m. =	2,15
B + 1,50 m. =	1,84
$\pm$ ÷. Overkant stein 1. =	0,90
Underkant " " =	1,39
Stein 2 overk. =	0,90 ($\pm$ 0)
" 2 underkant =	1,42

G. Gjessing
1946

Stein 3 overk. = 0,99

" 4 overk. = 0,98

Stikke C. = 0,90

Grått sandlag like ved B. overk. = 1,38

" " " " B. underk. = 1,55

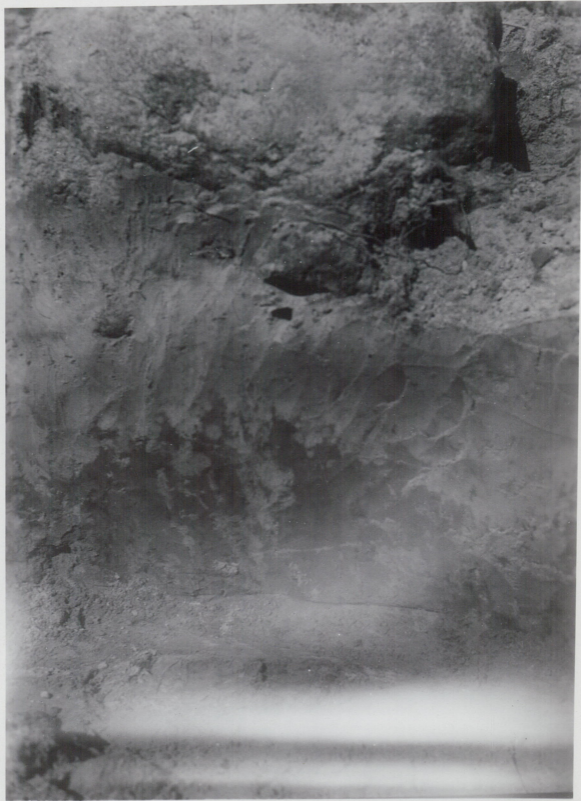

Eitje ^{av} Den utgravde hæng skindes lott
her liden: Sigdal, Buesk

321

Eitje. Suite fra gravningen.

Med et matjordblandet aer.

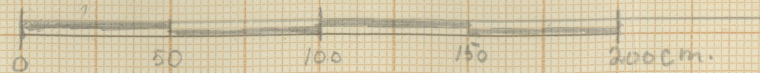
Det kvite sandlaget skintes
under den store stein

Sigdal, Brest:

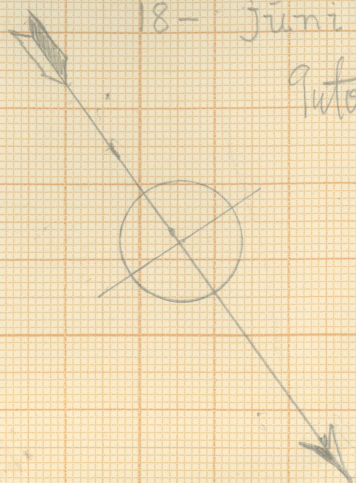
Eikje (gnr. 40, brnr. 2) Sigdal sog, pgd Buskerud.
Eier: Fru Gunvor Eken.

1mm = 4cm.

18. Juni 1946

Anton P. Jøssing

Dette dokumentet har et for stort format til å kunne skannes i sin helhet.

For innsyn ta kontakt med arkivet ved Kulturhistorisk museum:

postmottak@khm.uio.no